

”Det hände att en sten kunde flyga ett par hundra meter genom luften.”

Dan Lindahl och Klas Göran Asplund kom som 2-3-åringar med sina familjer till Kristineberg. Deras fäder jobbade åt Bolidenbolaget som grovarbetare respektive gruvbyggare. Båda bär med sig både spännande, ljusa och dystra uppväxtminnen. Och idag när de uppnått pensionsåldern är de ense om att de formades av en speciell plats.

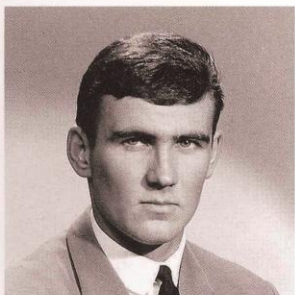
VISSA SAKER KAN vara lika homogena som kontrastrika. Det är slående när Dan och Klas Göran pratar om hur det var att växa upp i Kristineberg. Å ena sidan är de överens om att ”klassmedvetandet”, skillnaden mellan tjänstemän och arbetare, var något som fanns i modersmjölken. Å andra sidan betonar båda den jämlika och starka sammanhållningen alla barn och ungdomar emellan.

”DU MÅSTE FÖRSTÅ hur tätt alla bodde i detta kompakta och barnrika samhälle som var uppbyggt i ett rutnät som en ’vanlig’ liten stad. Det gjorde att vi ung- ar verkligen kom nära varandra, inte minst i och kring kvarteren där man själv bodde”, säger Klas Göran.

”VAD ’KLASSAMHÄLLET’ beträffar så var det ingen skillnad mellan oss barn. Alla lekte och gick i skolan med alla”, inflikar Dan. Båda påpekar känslan av att just skolan höll hög klass. Något som kan förklaras av att Kristinebergs starka expansion och framtidstro även var attraktiv för lärarskrået.

NYFIKENHETEN på vuxenlivet gjorde sig förstås också mer och mer påmind vartefter skol- och barnåren gick. Då var det naturligt att iakttå föräldrarna, och för Dan och Klas Göran som småpojkar – deras gruvbolagsanställda pappor. Även här har de fäst sig vid samma saker.

”MAN SÅG NÄR de kom hem från skiften att de var trötta. Då insåg man att arbetet var slitsamt”, säger Klas Göran. Tidigt förstod de att gruvarbetet inte var ofarligt. 1940- och 50-talen då Klas Göran och Dan växte upp var de årtionden då flest dödsolyckor inträffade i Kristinebergsgruvan. Deras vittnesbörd speglar både dramatiken och nedstämdheten som följde.

▲ Dan Lindahl, uppvuxen i Kristineberg.

”Om larmet gick och det därefter blev mycket aktivitet förstod man vartåt det lutade. Och om sedan flaggan på gruvlaven hissades på halv stång visste vi”, säger Dan allvarligt.

"DET MÄRKTES förstås extra mycket på pappa efter jobbet när en svår eller dödlig olycka inträffat. Likadant var det i skolan om någon klasskamrats familj hade drabbats. Då blev det en tung stämning i klassen", säger Klas Görän.

MEN LIVET GICK VIDARE. Och samtalet de två barndomsvännerna emellan domineras av ljusa minnen. Alla kompisar. Rackartygen. Det tajta samhället med all upptänklig service (t o m egen "stadsträdgårdsmästare") och utbudet av aktiviteter för barn och ungdomar.

"Det var väldigt välbeställt med Västerbottens första släplift, hockeyrink, tennis- och fotbollsplan, bio, bibliotek med mera", räknar de upp.

APROPÅ VÄLBESTÄLLT både uppmanades och sökte sig kvinnorna i Kristineberg i allt högre grad till arbetslivet, framförallt i brytningen mellan 1950- och 60-tal. En extra inkomst

hägrade för många familjer och arbete saknades inte. Dels fanns traditionella kvinnojobb som kontorsarbete och städning som Dans mamma arbetade med. Men också rena industriarbeten som laboratoriepersonal och anrikningsarbetare som Klas Görans mor sökte sig till.

SÅ SMÅNINGOM blev de vuxna. Varken Dan eller Klas Görän blev kvar i Kristineberg. Klas Görän blev efter olika turer i yrkeslivet ingenjör och bosatte sig i Skellefteå. Dan blev verkstadsarbetare i Malå större delen av sitt arbetsliv men även han bor numera i Skellefteå. Bägge har besökt Kristineberg bland annat på återträffar vilket resulterat i både negativa och positiva känslor.

"Visst har det varit kul att träffa gamla kompisar. Men samtidigt gör samhällets förfall under åren att man blir illa berörd", säger Dan.

"JAG UPPLEVER DET ALDRIG så lätt att prata mycket och länge med folk, som med dem som också kommer från Kriberg.

VISST BEROR DET PÅ att man växt upp tillsammans, men också på de speciella förutsättningarna. Jag brukar säga att 'alla var unga'. De vuxna som var i blomman av sin ålder och så vi barn och ungdomar, och knappt någon far- eller morförälder. Det är väldigt speciellt", säger Klas Görän.

▲ *Tommy Sundin, Klas Görän Asplund och Brynolf Åström på realexamensdagen 1961.*